

Kystfortet på Justøya

Heeres Küsten-Batterie 31/929 (Birkenstrasse)

Festningsanlegget på Justøya var et av ca. 400 store kystbatterier i Norge under krigen.

Ca. 280 av disse inkludert Justøya var hærkystbatterier. Resten ca. 120 batterier var Marinens kystbatterier. Det var general Nicolaus von Falkenhorst som var øverste sjef for de tyske styrker i Norge. Han var samtidig ansvarlig for oppbyggingen av kystforsvaret i Norge. Blant annet dette batteriet.

Dette festningsanlegget, også kalt Birkenstrasse etter bjerke-alléen som gikk ned til anlegget var organisert under Artillerie-untergruppe Lillesand.

Anlegget ble påbegynt i 1941, men ble ikke helt ferdig før krigen tok slutt. Hovedbestykningen var i likhet med de fleste andre hærkystbatterier i Norge 4 stk. 10,5 cm. Schneiderkanoner. Dette var franske feltkanoner som var tatt som

krigsbytte. De var produsert i 1936, sto på gummihjul, og hadde en skuddvidde på 16.000 meter.

Kanonene kunne siderettes 50 grader uten å flytte kanonlavetten. Dermed var de rimelig egnet i kystartilleriet. I tillegg fantes det andre våpen, blant annet luftvermkanoner og mindre feltkanoner til å dekke dødsoner. Hele festningsanlegget var inngjerdet med piggråd og minefelt. Ved hovedporten var det i tillegg flammekastere.

Alle byggverk som kommandoplassen, MG-stillinger, kanonstillinger og lignende var standardiserte byggverk. Det finnes flere identiske konstruksjoner langs norskekysten.

Til å bemanne alle hærkystbatteriene var det ca. 24.000 mann. Batteriet på Justøya hadde en besetning på 2 offiserer, 13 underoffiserer, og 52 menige.

Skip som ble senket utenfor Justøya og Åkerøya i forbindelse med krigshandlinger

I begynnelsen av april forlater skipet "Rio de Janeiro" på 5177 brt. havnen i Stettin med 313 infanterister og flysoldater samt en besetning på 42 mann. I tillegg var skipet lastet med 73 hester og militært materiell.

Den 8. april befant skipet seg utenfor Lillesand. I samme området befant også den polske ubåten "Orzel" seg. "Orzel" som var under britisk kommando hadde ordre om å stoppe alle fiendtlige skip i dette området. Det ble signalisert til "Rio de Janeiro" at den skulle bli senket.

Etter at "Orzel" fyrte av 3 torpedoer eksploderte og sank "Rio de Janeiro".

172 mann ble reddet, og 183 omkom.

Lokale fiskere og mannskapet på frakteskuta "Lindebø" av Flekkerøy gjorde en stor innsats for å redde overlevende.

Den tyske vaktbåten V-1605 (Vorpostenboot) var eskortefartøy for "Inger Johanne". Skipet ble bygget i 1937 som tråler med navnet "Mosel".

I 1939 ble skipet rekvirert av den tyske Kriegsmarine, og satt i tjeneste inn i 19 minesveiperflotilje i Kiel.

I 1943 ble skipet overført til 16 Vorpostflotilje i Fredrikshavn. Oppgaven var eskortetjeneste for handelskip og konvoier. "Mosel" var godt bestykket med blant annet en 88 mm. luftvermkanon, samt 37 og 20 mm luftvermkanoner.

I forbindelse med eskortetjeneste for "Inger Johanne" ble "Mosel" og "Inger Johanne" den 15. oktober 1944 angrepet av allierte fly av typen Mosquito og Beaufighter.

I løpet av kort tid ble "Mosel" skutt i brann og senket. 21 mann omkom. Tankskipet "Inger Johanne" var på 1200 brt. Eier var Jacob Kjode i Bergen.

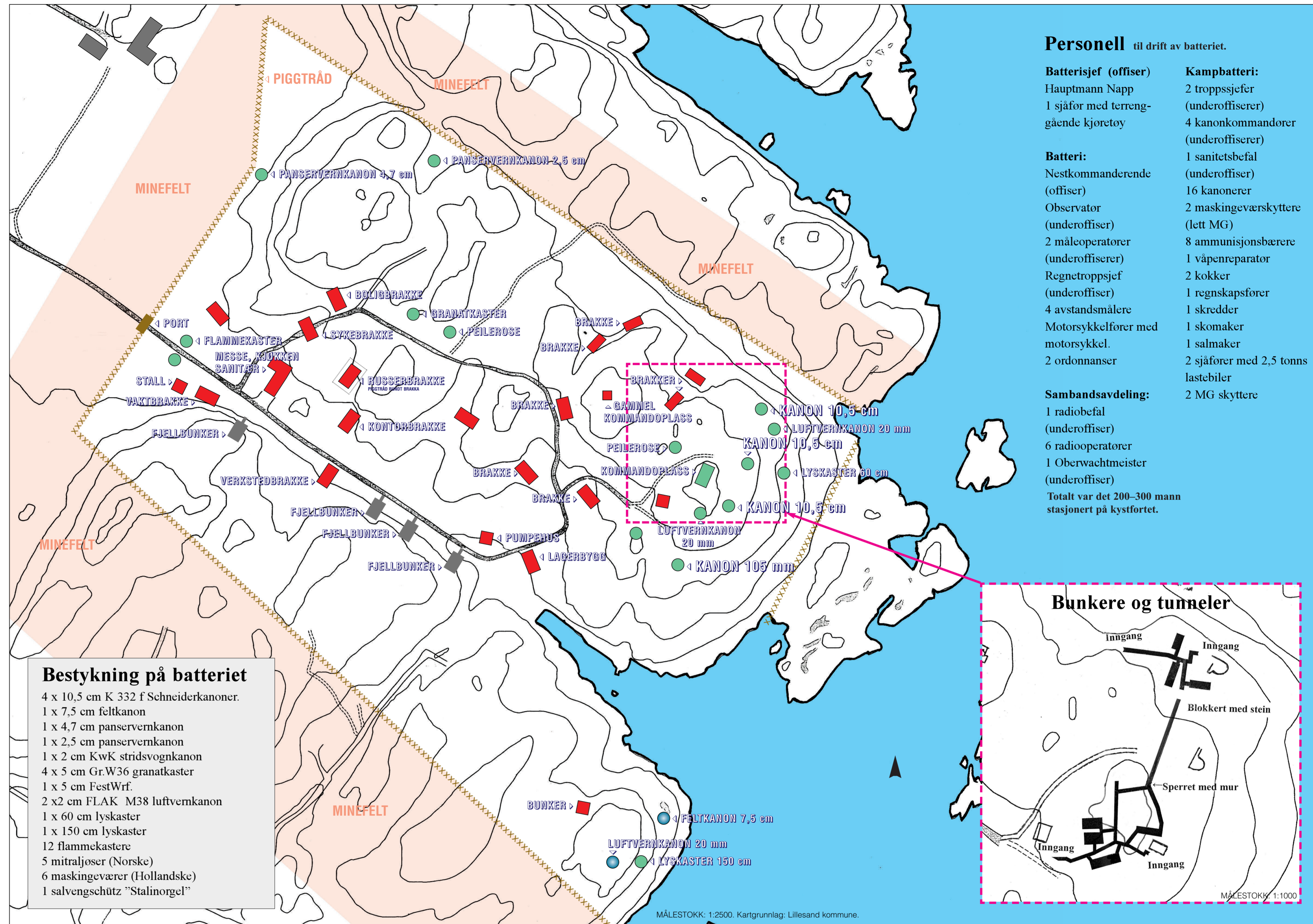
Skipet ble rekvirert av tyskerne i 1940 og registrert under navnet "Ingeborg". Senere ble det omdøpt til "Nachschubtanker Norwegen 15". 15 oktober 1944 var skipet underveis fra Oslo til

Kristiansand med brensel. Utenfor Justøya ble skipet og eskortefarøyet "Mosel" bombet i brann av allierte fly. 15 eller 16 mann omkom. Skipet ble liggende på skjæret Skaarebøkslane, og det brant i mange dager.

Personell til drift av batteriet.

Batterisjef (offiser)	Kampbatteri:
Hauptmann Napp	2 troppssjefer (underoffiserer)
1 sjåfor med terreng-gående kjøretøy	4 kanonkommandører (underoffiserer)
Batteri:	1 sanitetsbefal (underoffiser)
Nestkommanderende (offiser)	16 kanoner
Observator (underoffiser)	2 maskingeværskyttere (lett MG)
2 måleoperatører (underoffiserer)	8 ammunisjonsbærere
Regnetropsjef (underoffiser)	1 våpenreparatør
4 avstandsmålere	2 kokker
Motorsykkelfører med motorsykkel.	1 regnskapsfører
2 ordonnanser	1 skredder
	1 salmaker
	2 sjåforer med 2,5 tonn lastebiler
	2 MG skyttere

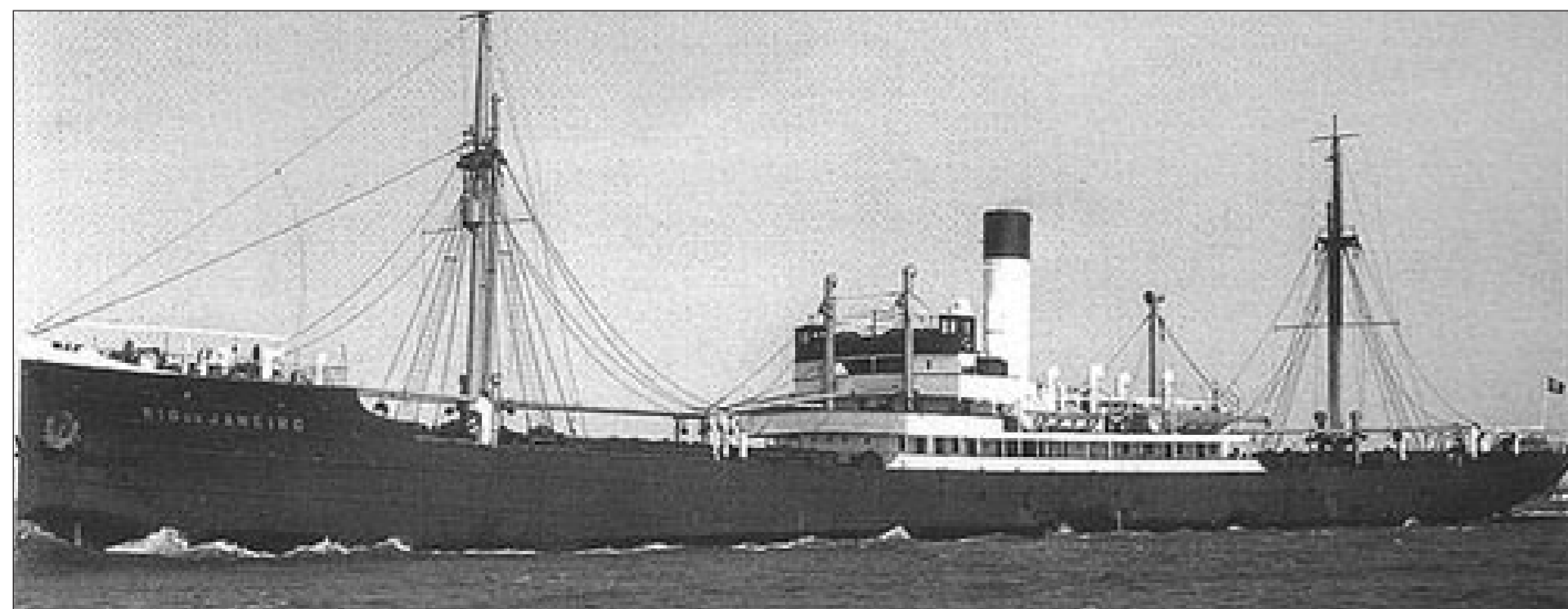
Sambandsavdeling:
1 radiobefal (underoffiser)
6 radiooperatører
1 Oberwachtmeister (underoffiser)
Totalt var det 200-300 mann stasjonert på kystfortet.

Bestykning på batteriet
4 x 10,5 cm K 332 f Schneiderkanoner.
1 x 7,5 cm feltkanon
1 x 4,7 cm panservermkanon
1 x 2,5 cm panservermkanon
1 x 2 cm KwK stridsvognkanon
4 x 5 cm Gr.W36 granatkaster
1 x 5 cm FestWrf.
2 x 2 cm FLAK M38 luftvermkanon
1 x 60 cm lyskaster
1 x 150 cm lyskaster
12 flammekastere
5 mitraljøser (Norske)
6 maskingeværer (Hollandske)
1 salvengschütz "Stalinorgel"

NB! All ferdsel på området samt i bunkere og tunneler skjer på eget ansvar. Lommelykt bør medtas. Motorisert ferdsel og bålrensing er forbudt.

Utgiver: Vestre Moland og Lillesand historielag i samarbeid med grunner Nyberg og Lillesand kommune.

"Rio de Janeiro"

"Mosel"

"Inger Johanne"